

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

доцент _____ Ігор ГЕРУШ

«06» _____ 2021 р.

ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)

з вивчення навчальної дисципліни

СОЦІАЛЬНА МЕДИЦИНА, ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	225 «Медична психологія»
Освітній ступінь	«Магістр»
Курс навчання	VI
Форма навчання	денна
Кафедра	соціальної медицини та організації охорони здоров'я

Схвалено на методичній нараді кафедри соціальної медицини та організації охорони здоров'я «27» серпня 2021 року (протокол №2).

Завідувач кафедри соціальної медицини та організації охорони здоров'я,
доцент _____ Ігор НАВЧУК

Схвалено предметною методичною комісією з дисциплін гігієнічного профілю
«30» серпня 2021 року (протокол № 1).

Голова предметної методичної комісії
професор _____ Святослав ДЕЙНЕКА

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	Соціальної медицини та організації охорони здоров'я
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	1. Навчук Ігор Васильович – зав.кафедри, к.мед.н., доцент, navchuk.igor@bsmu.edu.ua 2. Чорненко Жанетта Анатоліївна – к.мед.н., доцент, chornenka.zhanetta@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/sotsialnoyi-meditsini-ta-ooz/
Веб-сайт кафедри	http://ozo.bsmu.edu.ua/
E-mail	ozo@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Аксеніна, 5
Контактний телефон	-

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	нормативна
Кількість кредитів	3
Загальна кількість годин	90
Лекції	-
Практичні заняття	50
Самостійна робота	40
Вид заключного контролю	підсумковий модульний контроль

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Змістовний модуль 1 «Організація охорони здоров'я» передбачає вивчення діяльності системи охорони здоров'я щодо забезпечення збереження, зміцнення, та відновлення здоров'я населення, у т.ч. організації медичної допомоги та системи громадського здоров'я;

Змістовний модуль 2 «Економіка охорони здоров'я» передбачає вивчення економічних основ системи медичного обслуговування населення на основі вивчення організаційно-правових засад діяльності закладів охорони здоров'я в ринкових умовах, економічного аналізу та методів оцінки фінансово-господарської діяльності в сфері охорони здоров'я.

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-u-vdnzu-bukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukciya-shhodo-ocziyuvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);
- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);
- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);
- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf);
- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);

- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);
- Положення про порядок та умови обрання студентами вибіркового дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyz_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);
- Правила внутрішнього трудового розпорядку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovir-dodatok.doc>).

4.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
історії медицини	закладає основи вивчення організації лікувально-діагностичного процесу, а також оцінки його обсягу та якості при вивченні клінічних дисциплін
інформатики	забезпечує вивчення правових і організаційних засад галузі охорони здоров'я
етики, гігієни та екології	сприяє формуванню профілактичного напрямку діяльності майбутніх лікарів з урахуванням можливого впливу на здоров'я населення чинників різного походження, оцінки ризику при розробці комплексних медико-соціальних заходів у взаємодії з системою громадського здоров'я
епідеміології	
соціології та медичної соціології	
основ економічних теорій	сприяє формуванню економічного світогляду та основних компетентнісних характеристик

	щодо методології економічного аналізу діяльності медичних закладів в сучасних умовах

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

6.1. Метою вивчення навчальної дисципліни є оволодіння необхідними знаннями, навичками і набуття компетентностей щодо дослідження, аналізу та оцінки показників здоров'я населення, організації, ресурсного забезпечення та діяльності системи охорони здоров'я, розробки з позицій доказової медицини рекомендацій з попередження і усунення шкідливого впливу чинників на здоров'я та з удосконалення організації медичної допомоги населенню і системи громадського здоров'я.

6.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- ✓ засвоєння основ організації медичної допомоги, принципів оцінки організації та якості надання різних видів медичної допомоги населенню в умовах реформування галузі охорони здоров'я;
- ✓ формування знань з питань експертизи втрати працездатності, її видів, порядку організації та дій медичних працівників щодо конкретних ситуацій експертизи втрати працездатності;
- ✓ засвоєння принципів розробки управлінських рішень, спрямованих на вдосконалення діяльності закладів охорони здоров'я;
- ✓ опанування основ економічного аналізу діяльності медичного закладу;
- ✓ засвоєння принципів аналізу та оцінки фінансово-економічних показників господарської діяльності медичних закладів з метою раціонального використання наявних ресурсів;
- ✓ формування знань з питань цінової політики, стратегічного та тактичного планування економічного розвитку медичного закладу;
- ✓ ознайомлення з розробкою бізнес-плану підприємницької діяльності в системі охорони здоров'я.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

7.1. Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми медичної психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

7.2. Загальні компетентності:

- ЗК 1. Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 2. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професії.
- ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел із застосуванням інформаційних та комунікаційних технологій.
- ЗК 4. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані та фахові рішення.
- ЗК 9. Здатність працювати в команді, мотивувати людей і рухатися до спільної мети.
- ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 11. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
- ЗК 12. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК 13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- Фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК 13. Здатність до проведення експертної оцінки психологічного стану людини та експертизи працездатності (медико-соціальної, військово-лікарської, психолого-психіатричної, судової, медико-педагогічної).

ФК 14. Здатність до здійснення психоосвітньої роботи серед населення та медичних працівників.

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

8.1. Знати:

- організацію системи охорони здоров'я;
- види медичної допомоги та основні типи закладів охорони здоров'я;
- основні характеристики якості медичної допомоги;
- основні складові поліпшення якості медичної допомоги, вимог до стандартизації медичної допомоги;
- базову інформацію про медико-соціальну експертизу;
- основні нормативні документи, що регулюють встановлення виду, ступеню та тривалості непрацездатності;
- основні види тимчасової непрацездатності та порядку її проведення;
- основні показники, що характеризують діяльність основних типів закладів та підрозділів охорони здоров'я;
- основні медико-організаційні чинники, що впливають на діяльність лікаря підрозділу, закладу охорони здоров'я;
- принципи і методи пропаганди здорового способу життя;
- про стан здоров'я пацієнта і населення та принципів профілактики;
- системи офіційного документообігу в професійній роботі лікаря, включаючи сучасні комп'ютерні інформаційні технології.

8.2. Уміти:

- організувати власну роботу та роботу в команді з молодшим персоналом або в міждисциплінарній команді;
- визначати раціональний медичний маршрут пацієнта;
- здійснювати контроль якості медичного обслуговування на підставі статистичних даних, експертного оцінювання та даних соціологічних досліджень, визначати фактори, що перешкоджають підвищенню якості та безпеки медичної допомоги; обґрунтовувати управлінські рішення щодо підвищення якості та безпеки медичної допомоги;
- в змодельованій клініко-організаційній ситуації на підставі даних про захворювання та його перебіг визначити наявність та вираженість обмежень життєдіяльності, вид, ступінь та тривалість непрацездатності;
- оформляти відповідні документи, що засвідчують тимчасову непрацездатність;
- розраховувати та оцінювати основні показники діяльності лікаря, підрозділу, закладу медичної допомоги;
- виявляти дефекти діяльності та причин їх формування;
- обґрунтовувати управлінські рішення щодо поліпшення діяльності лікаря та закладу охорони здоров'я;
- оцінити стан здоров'я пацієнтів та населення на ділянці обслуговування;
- організувати пропаганду здорового способу життя, первинну профілактику захворювань та травм серед населення;
- визначити джерело та місце знаходження потрібної інформації в залежності від її типу;
- обробляти інформацію та проводити аналіз отриманої інформації.

Програмними результатами навчання спеціальності 225 «Медична психологія» є:

- ПРН 2. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження, критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки, представляти результати власних досліджень усно / письмово для поінформованої аудиторії.
- ПРН 5. Визначати принципи, тактику, характер лікування, реабілітації, медичної, психологічної, психоконсультаційної (психотерапевтичної), медико-психологічної допомоги.
- ПРН 6. Розробляти моделі, стратегії й план дій щодо здійснення психологічних (медико-психологічних) втручань і надання послуг.
- ПРН 8. Визначати та вести контингент осіб, яким надається медична, психологічна та медико-психологічна, в т.ч. екстренна, допомога.
- ПРН 9. Вести медичну документацію згідно вимог чинного законодавства та стандартів.
- ПРН 10. Відшукувати необхідну інформацію у професійній та науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати цю інформацію, застосовувати її для вдосконалення медичної практики.
- ПРН 12. Планувати і виконувати наукові та прикладні дослідження, спрямовані на отримання нових знань та/або створення нових технологій у сфері медичної психології.
- ПРН 13. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для обговорення професійної діяльності, результатів досліджень та проєктів у сфері медичної психології.
- ПРН 14. Розробляти та реалізовувати наукові і прикладні проєкти у сфері медичної психології, та дотичні до неї міждисциплінарні проєкти з урахуванням наукових, економічних, правових, етичних та соціальних аспектів.

9. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовний Модуль 1. ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.

Тема 1. Системи охорони здоров'я.

Визначення поняття «система охорона здоров'я». Цілі, цінності, функції, принципи, умови успішного функціонування систем охорони здоров'я. Типи систем охорони здоров'я, їх характеристики, переваги та недоліки. Історичні етапи розвитку систем охорони здоров'я. Фінансування та кадрове забезпечення систем охорони здоров'я.

Тема 2. Реформування охорони здоров'я в Україні.

Реформування охорони здоров'я: визначення терміну, рушійні сили. Напрями та умови успішного реформування медичної сфери. Модель системи охорони здоров'я України: основні характеристики та проблеми. Стратегічні документи, що визначають шляхи реформування вітчизняної системи охорони здоров'я, етапи, заходи. Реформування надання послуг, фінансування, управління, підготовки кадрів в національній системі охорони здоров'я.

Тема 3. Організація надання первинної медичної допомоги населенню.

Сутність поняття «первинна медична допомога» (ПМД). Принципи організації ПМД на засадах сімейної медицини. Роль сімейного лікаря / лікаря загальної практики в забезпеченні медичних потреб міського та сільського населення. Моделі роботи сімейного лікаря, їх сутність, проблеми вибору конкретних моделей. Організаційні моделі переходу від дільнично-територіальної системи медичного забезпечення населення до сімейної медицини, можливості та доцільність різних моделей. Реформування первинної медичної допомоги в Україні.

Тема 4. Організація поза лікарняної (спеціалізованої та вузькоспеціалізованої) медичної допомоги населенню.

Класифікація видів медичної допомоги за змістом та ступенем складності. Зміст вторинної (спеціалізованої) та третинної (вузькоспеціалізованої) медичної допомоги. Заклади, де надається амбулаторно-поліклінічна вторинна та третинна медична допомога. Лікар-спеціаліст, функції, кваліфікація. Лікарські категорії. Етапність надання поза лікарняної медичної допомоги. Особливості організації надання амбулаторної спеціалізованої та вузькоспеціалізованої медичної допомоги сільському населенню. Реформування поза лікарняної медичної допомоги.

Тема 5. Організація стаціонарної медичної допомоги населенню.

Зміст вторинної (спеціалізованої) та третинної (вузькоспеціалізованої, високотехнологічної, висококваліфікованої) стаціонарної медичної допомоги. Заклади, що надають стаціонарну допомогу. Реформування надання лікарняної медичної допомоги. Госпітальний округ: принцип створення та характеристика закладів. Структура та функції лікарень. Особливості надання стаціонарної допомоги сільському населенню. «Клініка дружна до молоді» та «Лікарня доброзичлива до дитини» - лікарні нового типу з особливим статусом. Клініки науково-дослідних інститутів, їх роль у наданні третинної допомоги. Нові організаційні форми медичного забезпечення окремих груп населення – ВІЛ-інфікованих, хворих на туберкульоз, людей похилого, старечого віку тощо.

Тема 6. Медико-соціальне забезпечення населення літнього віку.

Історія геронтології та геріатрії. Вікова класифікація населення. Медико-соціальне значення постаріння населення. Вплив постаріння населення на демографічне навантаження, захворюваність населення та потребу в медичному забезпеченні. Особливості стану здоров'я людей літнього віку, методика визначення та оцінка показників. Система організації геріатричної допомоги в Україні (амбулаторно-поліклінічні, стаціонарні, стаціонарозамінні заклади). Потреба в геріатричній допомозі, завдання та перспективи її розвитку. Лікар-геріатр: функції та завдання. Геріатрична освіта. Взаємодія закладів геріатричної допомоги зі структурами сімейної медицини.

Тема 7. Паліативна та хоспісна допомога.

Паліативна допомога – потреба і забезпеченість населення. Основні принципи паліативної допомоги. Форми надання паліативної допомоги. Хоспіси: характеристика структури та діяльності.

Тема 8. Організація та зміст роботи закладів системи охорони материнства та дитинства.

Система охорони материнства та дитинства. Репродуктивне здоров'я, динаміка його основних показників. Характеристика здоров'я дитячого населення. Значення соціально-економічних, соціально-психологічних, медико-соціальних заходів, спрямованих на покращання здоров'я жінок і дітей. Лікувально-профілактичні заклади з надання акушерсько-гінекологічної допомоги, особливості їх формування в умовах міської та сільської місцевостей; організація та зміст їх. Перинатальний центр. Жіноча консультація. Пологовий будинок. Етапи медичної допомоги дітям. Комплексна оцінка здоров'я дітей. Заклади, що надають медичну допомогу дітям, їх структура та функції. Основні розділи роботи педіатра, сімейного лікаря. Кабінет здорової дитини. Індивідуальна підготовка дітей до вступу у шкільний та дошкільний заклад. Інфекційна захворюваність дітей та організація профілактичних щеплень. Стан дитячої імунопрофілактики в Україні. Організація спеціалізованої медичної допомоги дітям. Організація медичної допомоги в дошкільних закладах, школах. Будинки дитини, стан здоров'я їх контингенту.

Тема 9. Аналіз діяльності служби екстреної (швидкої) медичної допомоги.

Екстрена медична допомога: система, принципи, завдання. Реформування служби екстреної медичної допомоги. Етапність та маршрутизація екстреної медичної допомоги. Показники діяльності служби. Значення служби екстреної медичної допомоги (ЕМД), її заклади. Центри екстреної медичної допомоги та медицини катастроф. Лікарня швидкої медичної допомоги. Структура, штати, завдання та основні функції. Завдання станції (відділення) швидкої медичної допомоги (ШМД) та її функції. Пункти невідкладної медичної допомоги. Організація ЕМД у сільській місцевості. Взаємодія служби ЕМД з різними медичними закладами. Облікові документи станцій ШМД, визначення та аналіз показників їх діяльності.

Тема 10. Охорона психічного здоров'я.

Психічне здоров'я, визначення поняття. Обізнаність щодо психічного здоров'я у суспільстві та подолання стигматизації. Основні причини порушень психічного здоров'я. Показники захворюваності, інвалідності та смертності внаслідок психічних розладів. Організація охорони психічного здоров'я на рівні первинної медичної допомоги, профілактичні та реабілітаційні заходи. Адміністрування, міжвідомча координація та міжсекторальна співпраця у сфері охорони психічного здоров'я.

Тема 11. Методика проведення експертних оцінок якості медичної допомоги населенню.

Основні поняття та терміни якості медичної допомоги. Складові частини якості: структурна якість; якість технологій; якість результатів. Методика оцінки якості. Вимоги до методик: придатність для використання стосовно різних етапів і видів медичної допомоги, об'єктивність, можливість кількісної оцінки, коректне відображення суті медичної діяльності. Стандарти якості медичної допомоги щодо клініко-статистичних груп, нозологічних форм. Стандарти медичних технологій. Застосування клінічних протоколів. Медико-економічні стандарти. Проміжні та довгострокові показники якості медичної допомоги. Значення ліцензування та акредитації медичних закладів для забезпечення належної якості медичної допомоги. Види контролю за медичною діяльністю. Організація проведення експертної оцінки діяльності медичних закладів, їх підрозділів і медичних працівників. Методика визначення рівня якості лікування, моделей кінцевих результатів, інтегрального коефіцієнта ефективності.

Тема 12. Аналіз чинників впливу на діяльність закладів охорони здоров'я.

Чинники, що впливають на ефективність діяльності закладів охорони здоров'я: Керовані та некеровані чинники. Взаємодія різних закладів охорони здоров'я. Етапність та наступність у наданні медичної допомоги населенню. Значення медико-статистичної інформації у визначенні чинників впливу на діяльність медичних закладів. Використання статистичних методів (оцінки вірогідності, кореляційного аналізу, методу стандартизації) в аналізі діяльності закладів охорони здоров'я та визначенні впливу чинників. Основні підходи до розробки заходів з покращення надання медичної допомоги.

Тема 13. Організація медичної експертизи втрати працездатності.

Завдання лікуючих лікарів при проведенні експертизи тимчасової втрати працездатності. Лікарсько-консультативна комісія (ЛКК): функції, склад, організація роботи. Зміст, призначення та порядок заповнення облікових документів, які використовуються при проведенні експертизи тимчасової непрацездатності. Значення листка непрацездатності як облікового, юридичного та фінансового документу. Визначення тактики різних посадових осіб лікувально-профілактичних закладів стосовно конкретних видів і випадків тимчасової непрацездатності. Оформлення листків непрацездатності при окремих видах і випадках тимчасової непрацездатності. Організація експертизи стійкої втрати працездатності. Медико-соціальні експертні комісії (МСЕК), їх види (за адміністративно-територіальною ознакою, за профілями). Функції МСЕК. Зміст, призначення та порядок заповнення основних документів стійкої втрати працездатності, які використовуються при експертизі. Визначення та оцінка тактики МСЕК стосовно встановлення причини та груп інвалідності при окремих її видах.

Тема 14. Управління охороною здоров'я. Методика прийняття управлінських рішень. Управління персоналом.

Менеджмент як наука: закони, принципи, методи. Школи менеджменту. Сучасні тенденції розвитку. Системний, ситуаційний менеджмент. Чинники, що впливають на ефективність управління охороною здоров'я. Особливості процесу управління в системі охорони здоров'я на галузевому, місцевому та організаційному рівнях в сучасних умовах. Роль керівника в забезпеченні ефективності діяльності закладів охорони здоров'я. Управлінське рішення: визначення, етапи реалізації, переваги та недоліки різних методів його прийняття. Визначення виду управлінського рішення за змістом. Визначення стилю прийняття управлінського рішення. Особливості реалізації управлінських рішень з урахування соціально-психологічних прошарків колективу.

Тема 15. Правові засади охорони здоров'я. Медичне страхування.

Право на охорону здоров'я як складова частина соціальних прав. Система правового забезпечення охорони здоров'я в Україні. Галузі права, з якими виникають відносини при реалізації права на охорону здоров'я. Нормативно-правове законодавство України з питань охорони здоров'я. Відображення питань охорони здоров'я в кодексах України (цивільному, господарському та ін.).

Мета та завдання медичного страхування і страхової медицини. Принципи, організаційно-правові умови та елементи страхової медицини. Види медичного страхування: обов'язкове та добровільне. Страхова медицина в Україні: історія та сучасність. Суб'єкти страхування: застрахований, страхувальник, страховик, надавач медичних послуг. Об'єкт страхування - страховий ризик для здоров'я застрахованого. Ризик для страховика щодо

ймовірних виплат за надання застрахованому медичних послуг. Програма страхування здоров'я. Страховий поліс. Тарифи на страхування.

Тема 16. Електронне здоров'я.

Система «Електронне здоров'я». Надання інформації, ресурсів і послуг охорони здоров'я з використанням електронних засобів. Електронні реєстри закладів охорони здоров'я, лікарів. Електронні декларації. Електронні рецепти. Розвиток телемедицини.

Тема 17. Організація медико-соціального забезпечення населення літнього віку. Паліативна та хоспісна допомога.

Особливості медико-соціального забезпечення населення літнього віку. Організація паліативної та хоспісної допомоги міському, сільському населенню. Місце та роль сімейного лікаря. Складові паліативної допомоги.

Тема 18. Організація надання амбулаторної психіатричної допомоги.

Амбулаторна психіатрична допомога. Психоневрологічний диспансер, його структура, види спостереження за пацієнтами. Установи позалікарняної допомоги психічно хворим (денні стаціонари, нічні стаціонари, лікувально-трудова майстерні, гуртожитки для психічно хворих).

Тема 19. Особливості надання психіатричної допомоги дітям.

Види надання психіатричної допомоги дітям. Екстрена психіатрична допомога дітям. Підстави та порядок надання стаціонарної психіатричної допомоги дітям. Форми та порядок здійснення госпіталізації дітей, які страждають на психічні та поведінкові розлади. Виписка дитини з психіатричного закладу.

Тема 20. Організація надання стаціонарної психіатричної допомоги

Структура організації психіатричної допомоги. Організація психіатричної допомоги в Україні. Структура та завдання психіатричної лікарні. Показання та порядок госпіталізації хворих до психіатричного стаціонару. Як здійснюється госпіталізація психічнохворих. Протипоказання для госпіталізації в психіатричний стаціонар.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ЕКОНОМІКА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Тема 21. Заклад охорони здоров'я як суб'єкт господарювання. Основи підприємницької діяльності.

Здоров'я – найважливіша людська потреба, індивідуальна та суспільна цінність. Економіка охорони здоров'я: предмет, мета, завдання. Заклад охорони здоров'я як суб'єкт господарювання. Підприємство: риси, класифікація, правові основи функціонування. Сутність підприємництва. Його значення в умовах реформування галузі охорони здоров'я. Господарські товариства та добровільні об'єднання. Організаційно-правові форми підприємництва. Умови здійснення підприємницької діяльності. Підприємницька ідея та необхідні знання для її формування.

Тема 22. Особливості формування ринкових відносин в системі охорони здоров'я та маркетингова діяльність медичних закладів.

Економічна сутність ринкових відносин в галузі охорони здоров'я. Особливості функціонування закладів охорони здоров'я в умовах ринкових відносин. Ринковий механізм та його вплив на формування потреб пацієнта. Ринок медичних послуг. Характерні особливості «медичної послуги». Конкуренція та її значення для ринку медичних послуг. Маркетингова діяльність у галузі охорони здоров'я, зародження, наслідки та перспективи.

Тема 23. Методики раціонального використання ресурсного потенціалу медичного підприємства.

Класифікація ресурсів в галузі охорони здоров'я. Класифікація медичного персоналу. Особливості оплати праці постачальників медичних послуг. Оцінка ефективності використання основних засобів медичних установ. Методи нарахування амортизації. Сутність та види вартості основних засобів.

Тема 24. Системи фінансування закладів охорони здоров'я. Економічна оцінка ефективності інвестиційних проєктів.

Сутність та значення фінансових ресурсів в охороні здоров'я. Порівняння моделей організації фінансового забезпечення системи охорони здоров'я. Оцінка джерел

фінансування охорони здоров'я. Медичне страхування, добровільне та обов'язкове медичне страхування, методи оплати медичної допомоги. Оцінка ефективності вкладення фінансових коштів.

Тема 25. Методи ціноутворення та регулювання цін в системі охорони здоров'я.

Економічна сутність процесу ціноутворення та його особливості у галузі охорони здоров'я. Етапи ціноутворення та їх сутнісна характеристика. Класифікація витрат. Формування собівартості медичної послуги. Формування цін на медичні послуги. Політика ціноутворення.

Тема 26. Економічний аналіз та методи економічної оцінки в сфері охорони здоров'я.

Сутність і значення економічного аналізу для системи охорони здоров'я, медичного підприємства. Економічна сутність фармакоекономічного аналізу. Методи економічної оцінки як інструмент раціонального використання ресурсів галузі: «мінімізація витрат», «витрати-результативність», «витрати-вигода», «витрати-корисність». Визначення і аналіз економічної ефективності діяльності закладів охорони здоров'я. Вивчення економічних збитків при тимчасовій втраті працездатності, що викликана захворюваністю населення та травматизмом. Економічний ефект і економічна ефективність. Прямі витрати та непрямі втрати, що пов'язані з захворюваністю та інвалідністю населення.

Тема 27. Сучасні методи економічного аналізу в системі охорони здоров'я.

Оцінка ефективності використання лікарських препаратів за методологією частотного аналізу. Оцінка ефективності використання лікарських препаратів за методологією VEN-аналізу. Оцінка ефективності використання лікарських препаратів за методологією ABC-аналізу.

Тема 28. Методика проведення фінансового аналізу господарської діяльності медичного закладу.

Сутність фінансового аналізу в охороні здоров'я. Аналіз фінансового стану медичного підприємства. Визначення основних показників результативності фінансової діяльності медико-виробничих підприємств з метою прийняття управлінських рішень.

Тема 29. Комп'ютерний модульний контроль.

Тема 30. Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок.

Тема 31. Виконання СРС

Виконання самостійної роботи передбачає виконання студентами презентацій на задану тему.

Тема 32. Підсумковий модульний контроль.

10. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назви тем	Кількість годин			
		Усього	У тому числі		
			Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я					
1	Системи охорони здоров'я.	2	-	-	2
2	Реформування охорони здоров'я в Україні.	2	-	-	2
3	Організація надання первинної медичної допомоги населенню.	2	-	2	-
4	Організація позалікарняної (спеціалізованої та вузькоспеціалізованої) медичної допомоги населенню.	2	-	2	-
5	Організація стаціонарної медичної допомоги населенню.	2	-	2	-
6	Медико-соціальне забезпечення населення літнього віку.	1	-	-	1
7	Паліативна та хоспісна допомога	1	-	-	1
8	Організація та зміст роботи закладів системи охорони	2	-	2	-

	материнства та дитинства.				
9	Аналіз діяльності служби екстреної (швидкої) медичної допомоги.	2	-	2	-
10	Охорона психічного здоров'я	4	-	-	4
11	Методика проведення експертних оцінок якості медичної допомоги населенню.	2	-	2	-
12	Аналіз чинників впливу на діяльність закладів охорони здоров'я.	2	-	-	2
13	Організація медичної експертизи втрати працездатності.	2	-	2	-
14	Управління охороною здоров'я. Методика прийняття управлінських рішень. Управління персоналом.	2	-	2	-
15	Правові засади охорони здоров'я. Медичне страхування.	2	-	-	2
16	Електронне здоров'я.	2	-	-	2
17	Організація медико-соціального забезпечення населення літнього віку. Паліативна та хоспісна допомога.	2	-	2	-
18	Організація надання амбулаторної психіатричної допомоги.	4	-	2	-
19	Особливості надання психіатричної допомоги дітям.	4	-	4	-
20	Організація надання стаціонарної психіатричної допомоги.	2	-	2	-
21	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок.	4	-	-	4
	Всього годин за модуль	50	-	30	20
Кредитів ЄКТС за модуль 1,8					
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ЕКОНОМІКА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я					
1	Заклад охорони здоров'я як суб'єкт господарювання. Основи підприємницької діяльності.	2	-	2	-
2	Особливості формування ринкових відносин в системі охорони здоров'я та маркетингова діяльність медичних закладів.	2	-	2	-
3	Методики раціонального використання ресурсного потенціалу медичного підприємства.	2	-	2	-
4	Системи фінансування закладів охорони здоров'я. Економічна оцінка ефективності інвестиційних проєктів.	2	-	2	-
5	Методи ціноутворення і регулювання цін в системі охорони здоров'я.	2	-	2	-
6	Економічний аналіз та методи економічної оцінки в сфері охорони здоров'я.	2	-	2	-
7	Сучасні методи економічного аналізу в системі охорони здоров'я	2	-	2	-
8	Методика проведення фінансового аналізу господарської діяльності медичного закладу.	2	-	2	-
9	Комп'ютерний модульний контроль	2	-	2	-
10	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок.	8	-	-	8
11	Виконання СРС	4	-	-	4
12	Підсумковий модульний контроль.	10	-	2	8
	Всього годин за модуль	40	-	20	20
	Всього годин за дисципліну	90	-	50	40
Кредитів ЄКТС за дисципліну – 3,0					

11. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

Лекції на 6-му курсі навчання не передбачено навчальним планом.

12. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№	Назва теми	К-сть годин
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1.ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я		
1	Організація надання первинної медичної допомоги населенню.	2
2	Організація позалікарняної (спеціалізованої та вузькоспеціалізованої) медичної допомоги населенню.	2
3	Організація стаціонарної медичної допомоги населенню	2
4	Організація та зміст роботи закладів системи охорони материнства та дитинства.	2
5	Аналіз діяльності служби екстреної (швидкої) медичної допомоги.	2
6	Методика проведення експертних оцінок якості медичної допомоги населенню.	2
7	Організація медичної експертизи втрати працездатності.	2
8	Управління охороною здоров'я. Методика прийняття управлінських рішень. Управління персоналом.	2
9	Організація медико-соціального забезпечення населення літнього віку. Паліативна та хоспісна допомога.	2
10	Організація надання амбулаторної психіатричної допомоги.	4
11	Особливості надання психіатричної допомоги дітям.	4
12	Організація надання стаціонарної психіатричної допомоги.	4
Усього годин за модуль		30
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2.ЕКОНОМІКА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я		
1	Заклад охорони здоров'я як суб'єкт господарювання. Основи підприємницької діяльності	2
2	Особливості формування ринкових відносин в системі охорони здоров'я та маркетингова діяльність медичних закладів	2
3	Методики раціонального використання ресурсного потенціалу медичного підприємства	2
4	Системи фінансування закладів охорони здоров'я. Економічна оцінка ефективності інвестиційних проєктів	2
5	Методи ціноутворення і регулювання цін в системі охорони здоров'я	2
6	Економічний аналіз та методи економічної оцінки в сфері охорони здоров'я	2
7	Сучасні методи економічного аналізу в системі охорони здоров'я	2
8	Методика проведення фінансового аналізу господарської діяльності медичного закладу	2
9	Комп'ютерний модульний контроль	2
10	Підсумковий модульний контроль	2
Усього годин за модуль		20
Усього годин за дисципліну		50

13. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№	Назва теми	К-сть годин
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я		
1	Системи охорони здоров'я.	2
2	Реформування охорони здоров'я в Україні.	2
3	Медико-соціальне забезпечення населення літнього віку.	1

4	Паліативна та хоспісна допомога.	1
5	Охорона психічного здоров'я.	4
6	Аналіз чинників впливу на діяльність закладів охорони здоров'я.	2
7	Правові засади охорони здоров'я. Медичне страхування.	2
8	Електронне здоров'я.	2
9	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок.	4
Усього годин за модуль		20
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ЕКОНОМІКА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я*		
1	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок.	8
2	Виконання СРС за обраною темою.	4
3	Підготовка до підсумкового модульного контролю.	8
Усього годин за модуль		20
Усього годин за дисципліну		40

14. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1.ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

1. Спеціалізовані диспансери в Україні: діяльність та перспективи розвитку.
2. Перинатальні центри – нова форма охорони здоров'я матері та дитини. Причини та наслідки впровадження.
3. Проблема безпліддя в Україні. Центри репродуктивного здоров'я. Проблема екстракорпорального запліднення.
4. Будинки дитини як заклади медико-соціального захисту: проблеми та перспективи розвитку.
5. Спеціалізовані заклади для осіб похилого віку (геріатрична служба): сьогодення та перспективи розвитку.
6. Розвиток паліативної допомоги в Україні. Хоспіси: проблеми та перспективи розвитку.
7. Розвиток страхової медицини в Україні. Історія та сучасність.
8. Санаторно-курортна служба в Україні: мережа закладів, їх діяльність та перспективи розвитку.
9. Фінансування системи охорони здоров'я в Україні та за кордоном: проблеми, реформування.
10. Медична освіта в Україні. Система підвищення кваліфікації лікарів: заклади, атестація, категорії.
11. Кадрове забезпечення системи охорони здоров'я в Україні.
12. Фармацевтична галузь в Україні: мережа закладів, діяльність та перспективи розвитку.
13. Електронне здоров'я. Структура, ресурси, послуги.
14. Медична наука в Україні: мережа науково-дослідних закладів, наукові ступені в медицині, Національна академія медичних наук України.
15. Критерії медичної та соціальної ефективності діяльності медичних закладів в різних країнах світу (на прикладі окремої країни)

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2.ЕКОНОМІКА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Виконання самостійної роботи передбачає підготовку студентами презентації на запропоновану тему.

15. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

1. Основні принципи охорони здоров'я в Україні. Правові засади охорони здоров'я.
2. Системи охорони здоров'я: цілі, функції. Типи систем охорони здоров'я, характеристики, переваги та недоліки.
3. Реформи в системі охорони здоров'я України: реформи в наданні послуг, фінансуванні, кадровому забезпеченні та управлінні охороною здоров'я.
4. Організаційні принципи медичної допомоги. Види медичної допомоги та заклади, що її надають.
5. Визначення поняття «первинна медична допомога» (ПМД). Основні принципи ПМД на засадах сімейної медицини. Центри первинної медичної допомоги.
6. Характеристика існуючих організаційних моделей роботи сімейних лікарів. Можливі організаційні моделі сімейної медицини в Україні.
7. Завдання та зміст роботи сімейного лікаря, співпраця з різними закладами охорони здоров'я, із соціальними службами. Роль центрів первинної медичної допомоги у медичному забезпеченні населення.
8. Організація позалікарняної (спеціалізованої та вузькоспеціалізованої) медичної допомоги населенню.
9. Зміст вторинної (спеціалізованої) та третинної (вузькоспеціалізованої, високотехнологічної, висококваліфікованої) стаціонарної медичної допомоги. Заклади, що надають стаціонарну допомогу.
10. Заходи щодо раціонального використання ліжкового фонду. Роль наступності між позалікарняними та лікарняними закладами.
11. Значення стаціонарозамінної допомоги, її організаційні форми. Функції та структура денного стаціонару.
12. Облік роботи стаціонарів, методика визначення та аналіз показників їх діяльності.
13. Особливості медичного забезпечення сільського населення; чинники, що на нього впливають.
14. Госпітальний округ: принцип створення та характеристика закладів.
15. Екстрена медична допомога: система, принципи, завдання, показники діяльності закладів. Організація екстренної медичної допомоги в сільській місцевості.
16. Центри екстреної медичної допомоги та медицини катастроф. Лікарня та станції швидкої медичної допомоги, основні завдання та функції.
17. Лікувально-профілактичні заклади з надання акушерсько-гінекологічної допомоги, особливості їх формування в умовах міської та сільської місцевостей; організація та зміст їх діяльності.
18. Експертна оцінка організаційних елементів медичного забезпечення вагітних і жінок з гінекологічними захворюваннями.
19. Перинатальний центр. Пологовий будинок. Жіноча консультація. Завдання, зміст роботи, структура, показники діяльності, особливості взаємодії між собою та закладами, що надають первинну медичну допомогу.
20. Заклади, що надають медичну допомогу дітям, їх структура та функції. Основні розділи роботи педіатра, сімейного лікаря. Організація спеціалізованої медичної допомоги дітям.
21. Організація медичної експертизи втрати працездатності. Види тимчасової непрацездатності, особливості проведення експертизи при окремих видах непрацездатності. Завдання лікуючих лікарів та ЛКК при проведенні експертизи тимчасової втрати працездатності.
22. Організація експертизи стійкої втрати працездатності. Види інвалідності. Медико-соціальні експертні комісії (МСЕК), їх види, функції.
23. Складові частини якості: структурна якість; якість технологій; якість результатів. Показники якості та ефективності медичної допомоги. Застосування клінічних протоколів та медичних стандартів.
24. Чинники, що впливають на ефективність діяльності закладів охорони здоров'я: Основні підходи до розробки заходів з покращення надання медичної допомоги.

25. Медико-соціальне забезпечення населення літнього віку. Паліативна та хоспісна допомога, принципи організації.
26. Поняття «медичне страхування». Особливості реалізації обов'язкового та добровільного медичного страхування. Проблеми впровадження страхової медицини в Україні.
27. Сутність науки управління, її предмет. Принципи управління. Складові частини процесу управління. Управлінське рішення.
28. Обізнаність щодо психічного здоров'я у суспільстві. Організація охорони психічного здоров'я на рівні первинної медичної допомоги, профілактичні та реабілітаційні заходи.
29. Електронне здоров'я. Структура, ресурси, послуги.
30. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ). Мета та історія створення, завдання. Значення діяльності ВООЗ для країн світу та України.
31. Предмет, методи, мета, основні завдання економіки охорони здоров'я.
32. Специфіка та механізм дії економічних законів в сфері охорони здоров'я.
33. Здоров'я, як медико-соціальна, економічна категорія та особлива споживча вартість.
34. Сутність та методологія планування діяльності в системі охорони здоров'я.
35. Закономірності формування, функціонування та особливості ринку послуг та товарів охорони здоров'я.
36. Організаційно-економічні та правові методи регулювання ринку послуг охорони здоров'я.
37. Сутність, головні принципи та функції маркетингу медичних послуг.
38. Складові маркетингової діяльності медичного закладу.
39. Етапи комплексного маркетингового дослідження ринку медичних послуг.
40. Економічна сутність підприємництва в охороні здоров'я.
41. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності, їх порівняльна характеристика.
42. Державна реєстрація, ліцензування та акредитація закладів охорони здоров'я.
43. Фінансові моделі управління капіталом (лізинг, факторинг).
44. Бізнес-план як інструмент регулювання підприємницької діяльності.
45. Основні фінансові моделі систем охорони здоров'я.
46. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення України.
47. Основи медичного страхування, обов'язкове та добровільне медичне страхування.
48. Оплата медичних послуг і вимоги до постачальників медичних послуг.
49. Порівняльна характеристика методів оплати первинної медико-санітарної допомоги.
50. Порівняльна характеристика методів оплати вторинної та третинної медичної допомоги.
51. Принципи формування оплати праці медичних працівників у нових економічних умовах.
52. Особливості формування та регулювання цін в галузі охорони здоров'я.
53. Розробка цінової стратегії в сфері охорони здоров'я.
54. Суть і порівняльна характеристика методів економічного аналізу з метою прийняття управлінських рішень.
55. Економічна оцінка медичних програм, новітніх методів лікування.
56. Методологія оцінки раціональності витрат на лікарські засоби.
57. Аналіз використання основних засобів, ліжкового фонду.
58. Аналіз використання медичної техніки, трудових ресурсів.
59. Фінансовий стан медичного підприємства та механізм його оцінки.
60. Основні показники результативності фінансової діяльності медичних підприємств

16. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА РОБІТ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Задача №1

30.09, після чергової зміни відчула нездужання, вранці 31.09 звернулася за допомогою в поліклініку за місцем проживання. Хворій було встановлено діагноз «ГРВІ». Перебувала на амбулаторному лікуванні з 31.09, повторний візит до лікаря 02.10, виписана на роботу 06.10. Визначте вид непрацездатності та визначте документ, що підтверджує факт непрацездатності.

Задача №2

Громадянка А., 65 років, з приводу гіпертонічної хвороби II ст. з частими гіпертонічними кризами звернулася з приводу частих випадків раптової втрати свідомості. Лікувалася амбулаторно з 10.01 по 08.02. Курс стаціонарного лікування раніше не проходила. При зверненні до лікаря 08.02 відмічено погіршення стану. Госпіталізована в кардіологічне відділення міської лікарні. Встановлено діагноз «Гіпертонічна хвороба II ст 3 ст, дуже високий кардіоваскулярний ризик. ІХС: стенокардія напруги III ФК, СН II Б». Відповідно до описаної клінічної картини вкажіть вид втрати працездатності та які необхідні документи має заповнити сімейний лікар?

Задача №3

Хворий П, 48 років. Працює на «ЗФЗ» в несприятливих трудових умовах - в умовах сильної запиленості та загазованості протягом 20 років. Звернувся до сімейного лікаря зі скаргами на кашель з виділенням гнійного мокротиння, підвищення температури тіла до 37,5 ° С, пітливість, головний біль, загальна слабкість, задишку в спокої. Кашель турбує протягом 10 років, спочатку був сухий, потім з невеликою кількістю гнійного мокротиння, обсяг якої поступово збільшувався. Самостійно не лікувався. Останні 5 років, переважно навесні і восени (після охолодження), крім посилення кашлю стала підвищуватися температура тіла до 37,2 ° С. Поточне погіршення стану відмічає протягом 2 тижнів. Шкідливі звички - курить з 20 років по 1-1,5 пачці сигарет в день. Об'єктивно: стан середньої тяжкості. Шкірні покриви - дифузний ціаноз, підвищеної вологості. Грудна клітина розширена в передньо-задньому напрямку. Перкуторно над легеньми звук з коробковим відтінком. Аускультативно: на тлі ослабленого дихання вислуховуються розсіяні сухі і вологі хрипи, видих подовжений. З боку інших органів і систем - виражена тахікардія, ознаки НК II А степені. Вкажіть вид і ступінь непрацездатності. Який документ, що засвідчує непрацездатність слід видати? Яка установа, хто і на який термін видає даний документ?

Задача №4

Хворий Б., страждає на виразкову хворобу протягом 10 років із загостреннями 3-4 рази на рік. У 2016 році вже переніс 7 загострень виразкової хвороби, тривалістю по 6-8 тижнів, консервативна терапія була малоефективна. Протягом останніх 2 тижнів, після погіршення в дієті (з'їв багато жирного і смаженого) відзначав біль у верхній половині живота, відрижку кислим, печію, здуття живота. Приймав мезим, альмагель – без ефекту. 27.09 відчув різкий біль в епігастрії, після чого помітив темновишневе забарвлення калових мас. Проїшов курс лікування в 5 міській лікарні з приводу шлунково-кишкової кровотечі. Доліковується на амбулаторному етапі. Вкажіть вид непрацездатності. Ким видається документ? Який документ, що засвідчує непрацездатність слід видати?

Задача №5

Хвора В, 37 років, працює касиром, проживає в сільській місцевості. У мед. установи в останні 10 років не зверталася, проф. огляди не проходила. Звернулася до сімейного лікаря зі скаргами на відчуття серцебиття, стійке підвищення температури до субфебрильних цифр протягом останніх 3-4 міс., значне схуднення, м'язову слабкість, виражений тремор пальців, часті проноси, порушення менструального цикла. При об'єктивному огляді: значно виражений екзофтальм, збільшення щитовидної залози 2ст, тахікардія більше 120 за 1 хв. Встановлено діагноз «Тиреотоксикоз III ст». Вкажіть прогноз для трудової діяльності хворий. Вкажіть вид непрацездатності. Чи видається документ, що підтверджує непрацездатність і який?

Задача №6

Хворий 37-ми років, працює на комбикормовому комбінаті. Внаслідок загострення хронічного обструктивного бронхіту впродовж останніх 12 місяців був тимчасово непрацездатним 120 днів, в черговий раз звернувся до сімейного лікаря для продовження амбулаторного лікування. Визначте чи можливе продовження тимчасової непрацездатності у даному випадку і які документи для цього потрібно оформити?

Задача №7

Громадянин К, 37 років, працює вантажником у приватній фірмі. 29.10 захворів гостро, зі значним підвищенням температури, кашлем, слизовими виділеннями з носу, загальною слабкістю, головним болем та болем у м'язах. Лікувався самостійно (приймав парацетамол, афлубін, пертуссін, мукалтин) протягом 3 днів без суттєвого ефекту. 01.11 викликав

сімейного лікаря додому. Який вид втрати працездатності у даного хворого? Який документ та на який термін має право видати сімейний лікар?

Задача №8

У працюючої жінки 11.12 захворіла дитина віком 5 років. Захворювання почалось гостро, з підвищення температури до 38,5, кашлю, почервоніння обличчя, загальної слабкості та ознак дихальної недостатності. 12.12 мати звернулась по допомогу до амбулаторії сімейної медицини. Сімейним лікарем у дитини була діагностована пневмонія і призначено лікування в амбулаторних умовах. На який максимальний термін лікар педіатр дитячої поліклініки або сімейний лікар має право видати листок непрацездатності по догляду за хворою дитиною віком до 5 років працюючій жінці?

Задача №9

Гукін К. Д., 38 років, працює слюсарем залізобетонного заводу № 2. З 10.05 в зв'язку з травмою щелепно-лицевої ділянки, отриманої в нетверезому стані, перебував на лікуванні в стаціонарі протягом 24 днів. З 04.06 був направлений на до лікування в амбулаторних умовах до ЦПМСД за місцем проживання. На прийом з'явився 07.06. Як правильно оформити факт тимчасової непрацездатності у хворого? Які документи треба видати в даному випадку?

Задача № 10

Інженер залізобетонного заводу № 2 Павлов О. Д. протягом 15 днів перебував на протезуванні в стаціонарі протезно-ортопедичного установи з 12.09.16. 13.09.16 прийшов на прийом до сімейного лікаря за місцем проживання зі скаргами на біль в лівому колінному суглобі, наявність незначного набряку та почервоніння над ділянкою суглоба. Чи потрібно видати хворому листок непрацездатності і якщо так, то з якого до якого числа?

Задача № 11

Майорова К. В., 67 років, 30.05.16 вранці, після сну відчула раптовий головний біль, помітила мерехтіння мушок перед очима та втратила свідомість. Після відновлення свідомості не змогла поворушити правою рукою та ногою, мова стала сплутанною та нерозбірливою. 31.05 після виклику сімейного лікаря додому, та консультації невролога поліклініки діагностовано інсульт. З 01.06 протягом 7 днів знаходилась під наглядом сімейного лікаря на дому, а потім вона була госпіталізована. Догляд за хворою протягом усього періоду здійснював її син Майоров М. О. (оператор «Нової пошти»). Чи може сімейний лікар видати лікарняний лист синові та на який термін?

Задача №12

Петрова Г. О., 62 роки, працює викладачем в середній школі №5 міста Б.. Страждає невралгією трійчастого нерва. З 26.03 протягом 10 днів лікувалась у невролога поліклініки. 06.04 звернулась до сімейного лікаря з проханням продовжити лікарняний листок. Чи має на це право сімейний лікар? Якщо так, то на який термін?

17. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

Кредитно-модульна система організації навчального процесу як технологія ECTS включає:

- вивчення навчальних дисциплін (проходження практик), структурованих на модулі як задокументовані, логічно завершені частини навчальної програми, що реалізуються за допомогою відповідних форм організації навчального процесу і закінчуються підсумковим модульним контролем;

- впровадження кредитів ECTS (ЄКТС) як одиниць виміру навчального навантаження студента, необхідного для засвоєння навчальної дисципліни;

Кредити (Credit) призначаються кваліфікаціям або навчальним програмам в цілому, а також їхнім навчальним (освітнім) компонентам (таким як: модулі, навчальні курси, курсова робота, виробнича практика та лабораторна робота).

Кредит включає усі види робіт студента, передбачені у затвердженому індивідуальному плані: аудиторну, самостійну, підготовку до державної атестації, складання ліцензійних інтегрованих іспитів «Крок1» і «Крок 2», практично орієнтованого державного іспиту, виробничу практику, виконання курсових робіт тощо. Один кредит ECTS становить 30 (36) академічних годин.

- здійснення зарахування кредитів студентам зі складових навчального плану (навчальних дисциплін, практик, курсових та кваліфікаційних робіт) на підставі отримання позитивних оцінок підсумкового контролю. Встановлення кредитів студентам здійснюється

у повному обсязі відповідно до кредитів, встановлених навчальній складовій, і лише після повного їх виконання;

- відсутність у графіку навчального процесу екзаменаційних сесій, адже здійснюється контроль засвоєння студентом кожного модуля навчальної дисципліни;
- застосування декількох шкал оцінювання, включаючи рейтингову шкалу оцінювання ECTS, які конвертуються одна в одну за певними правилами.

18. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА З ДИСЦИПЛІНИ

Порядок, методика та критерії оцінювання поточної навчальної діяльності, методика та критерії оцінювання під час проведення підсумкового модульного контролю, оцінювання з дисципліни в цілому).

Кредитно-модульна система організації навчального процесу як технологія ECTS включає:

- вивчення навчальних дисциплін (проходження практик), структурованих на модулі як задокументовані, логічно завершені частини навчальної програми, що реалізуються за допомогою відповідних форм організації навчального процесу і закінчуються підсумковим модульним контролем;

- впровадження кредитів ECTS (ЄКТС) як одиниць виміру навчального навантаження студента, необхідного для засвоєння навчальної дисципліни;

Кредити (Credit) призначаються кваліфікаціям або навчальним програмам в цілому, а також їхнім навчальним (освітнім) компонентам (таким як: модулі, навчальні курси, курсова робота, виробнича практика та лабораторна робота).

Кредит включає усі види робіт студента, передбачені у затвердженому індивідуальному плані: аудиторну, самостійну, підготовку до державної атестації, складання ліцензійних інтегрованих іспитів «Крок 1» і «Крок 2», практично орієнтованого державного іспиту, виробничу практику, виконання курсових робіт тощо. Один кредит ECTS становить 30 (36) академічних годин.

- здійснення зарахування кредитів студентам зі складових навчального плану (навчальних дисциплін, практик, курсових та кваліфікаційних робіт) на підставі отримання позитивних оцінок підсумкового(-их) контролю(-ів). Встановлення кредитів студентам здійснюється у повному обсязі відповідно до кредитів, встановлених навчальній складовій, і лише після повного їх виконання;

- відсутність у графіку навчального процесу екзаменаційних сесій, адже здійснюється контроль засвоєння студентом кожного модуля навчальної дисципліни;

- застосування декількох шкал оцінювання, включаючи рейтингову шкалу оцінювання ECTS, які конвертуються одна в одну за певними правилами.

Оцінювання модуля

Оцінка за модуль визначається на підставі суми оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового модульного контролю (ПМК) (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, яку студент може набрати під час вивчення кожного модуля, становить 200, у тому числі:

за поточну навчальну діяльність - 120 балів;

за результатами підсумкового модульного контролю - 80 балів.

Таким чином, частки результатів оцінювання поточної навчальної діяльності і підсумкового модульного контролю становлять відповідно 60% та 40%.

Оцінювання поточної навчальної діяльності

Під час оцінювання засвоєння кожної теми модуля студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою та за 200-бальною шкалою з використанням прийнятих та затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми. Студент повинен отримати оцінку з кожної теми. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем у модулі.

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок					Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання	
			"5"	"4"	"3"	"2"		
Модуль 90/3	2 (№№ 1-24)	24	5	4	3	0	-	72

Вага кожної теми у межах одного модуля в балах має бути однаковою, але може бути різною для різних модулів однієї дисципліни і визначатися кількістю тем у модулі.

Форми оцінювання поточної навчальної діяльності мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки.

Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як арифметична сума балів за кожне заняття та за індивідуальну роботу.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні модуля, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5», на кількість тем у модулі дорівнює 120 балам (5 балів x 24 тем=120 балів).

Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент при визначенні модуля, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «3», на кількість тем у модулі (3 бали x 24 тем=72 бали).

Оцінювання індивідуальних завдань студента

Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентові лише за умов успішного їх виконання та захисту.

Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їхнього обсягу та значимості, але не більше 8 балів. Вони додаються до суми балів, набраних студентом на заняттях під час поточної навчальної діяльності. **В жодному разі загальна сума балів за поточну навчальну діяльність не може перевищувати 120 балів.**

Оцінювання самостійної роботи студентів

Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, перевіряється під час підсумкового модульного контролю.

Підсумковий модульний контроль (ПМК)

Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення усіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля.

До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, які відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття та одержали на них позитивні оцінки («5», «4», «3»), а також при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Студенту, який з поважних чи без поважних причин мав пропуски навчальних занять, дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну.

Форми проведення підсумкового контролю мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент під час складання підсумкового модульного контролю, становить 80.

Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав **не менше 50 балів.**

Оцінювання модуля та дисципліни

Оцінка за модуль визначається як сума підсумкового балу за поточну навчальну діяльність та балу за підсумковий модульний контроль і відображається за 200-бальною шкалою.

Оцінка з дисципліни виставляється лише студентам, яким зараховані усі модулі з дисципліни.

Визначення кількості балів, яку студент набрав з дисципліни

Кількість балів, яку студент набрав з дисципліни, визначається як середнє арифметичне кількості балів з усіх модулів дисципліни (сума балів за усі модулі ділиться на кількість модулів дисципліни).

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів має перевірятися статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового модульного контролю).

За рішенням Вченої ради університету до кількості балів, яку студент набрав із дисципліни, можуть додаватися заохочувальні бали (не більше 8 балів) за призове місце на міжнародних олімпіадах та II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади, але у жодному разі загальна сума балів за дисципліну не може перевищити 200 балів.

Оцінка за модуль вноситься екзаменатором до «Відомості результатів поточного та підсумкового модульного контролю» (Форма № Н-5.03-2), «Індивідуального навчального плану студента», «Журналу обліку відвідувань та успішності студентів».

Оцінка з дисципліни вноситься екзаменатором до «Відомості обліку успішності» (Форма № Н-5.03-1), «Журналу обліку відвідувань та успішності студентів», «Індивідуального навчального плану студента» та «Залікової книжки».

Конвертація кількості балів з дисципліни в оцінки за шкалою ECTS та за чотирибальною (традиційною) шкалою

Бали з дисциплін незалежно конвертуються як у чотирибальну шкалу, так і у шкалу ECTS.

Бали шкали ECTS у чотирибальну шкалу НЕ КОНВЕРТУЮТЬСЯ і навпаки.

Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму з дисципліни, конвертуються **кафедрою** у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями як нижченаведено у таблиці.

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за чотирибальною шкалою
Від 180 до 200 балів	«5»
Від 150 до 179 балів	«4»
Від 149 до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	«3»
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	«2»

Примітка Ці критерії також застосовуються при визначенні оцінки за модуль за необхідності.

Студенти, які навчаються на одному факультеті, курсі, за однією спеціальністю, на основі кількості балів, набраних з дисципліни, ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
«А»	Найкращі 10 % студентів
«В»	Наступні 25 % студентів
«С»	Наступні 30 % студентів
«D»	Наступні 25 % студентів
«Е»	Останні 10 % студентів

Ранжування з присвоєнням оцінок «А», «В», «С», «D», «Е» проводиться **деканатами** для студентів відповідного курсу та факультету, які навчаються за однією спеціальністю і **успішно** завершили вивчення дисципліни.

Студенти, які одержали оцінки «FX» та «F» («2») не вносяться до списку студентів, що ранжуються, навіть після перескладання модуля. Такі студенти після перескладання автоматично отримують бал «E».

Оцінки з дисципліни «FX», «F» («2») виставляються студентам, яким не зараховано хоча б один модуль з дисципліни після завершення її вивчення.

Оцінка «FX» виставляється студентам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий модульний контроль. Ця категорія студентів має право на перескладання підсумкового модульного контролю за затвердженим графіком (але не пізніше початку наступного семестру). Повторне складання підсумкового модульного контролю дозволяється не більше двох разів.

Оцінка «F» виставляється студентам, які відвідали усі аудиторні заняття з модуля, але не набрали мінімальної кількості балів за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового модульного контролю. Ця категорія студентів має право на повторне вивчення модуля.

За дозволом ректора студент може підвищити оцінку з дисципліни шляхом перескладання підсумкового модульного контролю (не більше трьох разів за весь період навчання).

Оцінка ECTS у традиційну чотирибальну шкалу НЕ конвертується, оскільки шкала ECTS та чотирибальна шкала є незалежними.

200-бальна та чотирибальна шкали характеризують фактичну успішність кожного студента із засвоєння навчальної дисципліни. Шкала ECTS є відносною, порівняльною, рейтинговою, яка встановлює належність студента до групи кращих чи гірших серед референтної групи однокурсників (факультет, спеціальність). Тому оцінка «A» за шкалою ECTS не може дорівнювати оцінці «відмінно», а оцінка «B» - оцінці «добре» тощо. Як правило, при конвертації з багатобальної шкали межі оцінок «A», «B», «C», «D», «E» за шкалою ECTS не співпадають з межами оцінок «5», «4», «3» за традиційною шкалою.

N.B. Оцінювання поточної навчальної діяльності, модульного контролю та дисципліни в цілому здійснюється відповідно до «Інструкції щодо оцінювання навчальної діяльності студентів Буковинського державного медичного університету в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу» (схваленої рішенням Вченої ради від 29 травня 2014 року, протокол № 9).

N.B. Оцінювання поточної навчальної діяльності, модульного контролю та дисципліни в цілому здійснюється відповідно до «Інструкції щодо оцінювання навчальної діяльності студентів Буковинського державного медичного університету в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу» (схваленої рішенням Вченої ради від 29 травня 2014 року, протокол № 9).

19. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

19.1 Базова

1. Громадське здоров'я: підручник для студ. вищих мед. навч. закладів. - Вид. 3 – Вінниця: «Нова книга», 2013. – 560 с.
2. Економічний аналіз використання ресурсів в системі охорони здоров'я / В.Д.Парій, Ю.М.Сафонов, Н.М. Захарова та ін. / За загальною редакцією професора В.Д. Парія / Навч. посібн. – Житомир: «Полісся», 2015. – 148 с.
3. Oxford Textbook of Global Public Health, 6 edition. Edited by RogesDetels, Martin Gulliford, QuarraishaAbdoolKarimand ChorhChuan Tan. – Oxford University Press, 2017. – 1728 p.
4. Medical Statistics at a Glance Text and Workbook. Aviva Petria, Caroline Sabin. – Wiley-Blackwell, 2013. – 288 p.
5. Українсько-англійський словник-довідник термінів соціальної медицини, громадського здоров'я та біостатистики / [Бідучак А.С., Грицюк М.І., Чорненька Ж.А., Доманчук Т.І.]. – Чернівці: ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет», 2019. – 148с.
6. Методика аналізу діяльності медичних закладів первинної медико-санітарної допомоги. Навчально-методичний посібник / Грицюк М.І., Навчук І.В., Ясинська Е.Ц., Чорненька Ж.А., Бідучак А.С., Литвинюк Н.Я. – Чернівці: ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет», 2019. – 116с.
7. Методика аналізу діяльності медичних закладів на вторинному та третинному рівнях. Навчально-методичний посібник / Грицюк М.І., Навчук І.В., Ясинська Е.Ц., Чорненька Ж.А., Бідучак А.С., Литвинюк Н.Я. – Чернівці: ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет», 2019 – с.
8. Москаленко В.Ф., Гульчій О.П., Литвинова Л.О., Децик О.З., Кольцова Н.І., Кухленко Г.В., Полянський О.А., Захарова Н.М., Замкевич В.Б. / За ред. проф. Москаленка. Соціальна медицина і організація охорони здоров'я. – К.: Книга плюс, 2010. – 328с.
9. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я / Під заг. Ред. Ю.В. Вороненка, В.Ф. Москаленка. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. – 680 с.
10. Програмні тестові питання з соціальної медицини та охорони здоров'я / За ред. Ю.В. Вороненка. – К.: 2001.
11. Посібник із соціальної медицини та організації охорони здоров'я / За ред. Ю.В. Вороненка. – Київ: «Здоров'я», 2002. – 359 с.
12. Москаленко В.Ф., Грузева Т.С., Іншакова Г.В. Право на охорону здоров'я у нормативно-правових актах міжнародного та європейського рівня. – Контраст, 2006. – 296 с.
13. Голяченко О.М. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я (для ВНЗ III-IV рівнів акредитації). – Тернопіль, 2002.
14. Лисицын Ю.П. Общественное здоровье и здравоохранение. Учебник для ВУЗов. – М., 2002. – 510 с.
15. Лехан В.М., Вороненко Ю.В. та ін. Епідеміологічні методи вивчення неінфекційних захворювань (для ВМНЗ III-IV рівнів АКРЕДИТАЦІЇ). Дніпро петровськ-Київ, 2004.
16. Медик В.А., Юрьев В.К. Курс лекцій по общественному здоровью и здравоохранению: Часть I. Общественное здравоохранение. М.: «Медицина», 2003. – 368 с.
Часть II. Организация медицинской помощи. М.: «Медицина», 2003 – 456 с.
Часть III. Экономика и управление здравоохранения. М.: «Медицина», 2003. – 392 с.
17. Общественное здоровье и здравоохранение: учебн. для студ. / Под ред. В.А. Миняева, Н.И. Вишнякова – М.: МЕД прессинформ, 2003. – 528 с.
18. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я (для III-IV рівнів акредитації) / За редакцією Руденя В.В. – Львів, 2003. .

19.2. Допоміжна

1. Board Review in Preventive Medicine and Public Health. Gregory Schwaid. - ELSEVIER., 2017. – 450 p.
2. Donaldson`s Essential Public Health, Fourth Edition. Liam J. Donaldson, Paul Rutter – CRC Press, Taylor&Francis Group, 2017 – 374 p.

3. Jekel's epidemiology, biostatistics, preventive medicine and public health. Fourth edition. David L. Katz, Joann G. Elmore, Dorothea M.G. Wild, Sean C. Lucan. – ELSEVIER., 2014. – 405 p.
 4. Oxford Handbook of Public Health Practice, Fourth Edition. Charles Guest, Walter Ricciardi, Ichiro Kawachi, Iain Lang. – Oxford University Press, 2012. – 656 p.
 5. Health economics: textbook. – Vinnytsia: Nova Knyga, 2010. – 112 p.
 6. Альбом А., Норелл С. Введение в современную эпидемиологию. – Таллинн, 1996. – 122 с.
 7. Біостатистика. – К.: Книга плюс; 2009. – 184 с.
 8. Власов В.В. Введение в доказательную медицину. – М.: Медиа Сфера, 2001. – 392 с.
 9. Гаркавенко С.С. Маркетинг: підруч. - К.: Лібра, 2002. – 712 с.
 10. Гринхальх Т. Основы доказательной медицины: пер. с англ. – М.: ГЭОТАР-МЕД, 2004. – 240 с.
 11. Доклад о состоянии здравоохранения в Европе 2012. Курс на благополучие. – ВОЗ, 2013. – 190 с.
 12. Доклад о состоянии здравоохранения в мире 2013 г. – ВОЗ, 2013. – 206 с. (режим доступа: www.who.int/whr/2013/report/ru).
 13. Економіка охорони здоров'я: підручник. – Вінниця: Нова Книга, 2010. – 288 с.
 14. Епідеміологічні методи вивчення неінфекційних захворювань / В.М. Лехан, Ю.В. Вороненко, О.П. Максименко та ін. – Д.: АРТ-ПРЕС, 2004. – 184 с.
 15. Збірник тестових завдань до державних випробувань з гігієни, соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я. Навч. посібник. – Вінниця: Нова книга, 2012 – 200 с.
 16. Здоровье 2020 – основы европейской политики и стратегии для XXI века. – ВОЗ, 2013. – 232 с.
 17. Каминская Т.М. Рынок медицинских услуг: опыт теоретико-институционального анализа. – Х.: ИПП «Контраст», 2006. – 296 с.
 18. Кэмпбелл Р. Макконнел, Стэнли Л. Брю. Экономикс: принципы, проблемы и политика. Пер. с англ. 11-го изд. – К., ХаГар-Демос, 1998. – 785 с.
 19. Методи соціальної медицини / під ред. О.М. Очерedyкo, О.Г. Процек. – Вінниця: Тезис, 2007. – 410 с.
 20. Мочерный С.В., Некрасова В.В. Основы организации предпринимательской деятельности: учебник для вузов. – М.: «Приор-издат», 2004. – 544 с.
 21. Населення України. Демографічний щорічник. – К.: Держкомстат України. (режим доступа: www.ukrstat.gov.ua).
 22. Попченко Т.П. Реформування сфери охорони здоров'я в Україні: організаційне, нормативно-правове та фінансово-економічне забезпечення. – К.: НІСД, 2012. – 96 с.
 23. Посібник із соціальної медицини та організації охорони здоров'я. – К.: «Здоров'я», 2002. – 359 с.
 24. Програмні тестові питання з соціальної медицини та організації охорони здоров'я. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2001. – 316 с.
 25. Соціальна медицина і організація охорони здоров'я (для студентів стоматологічних факультетів вищих медичних навчальних закладів України IV рівня акредитації. – К.: Книга плюс, 2010. – 328 с.
 26. Флетчер Р., Флетчер С., Вагнер Э. Клиническая эпидемиология. Основы доказательной медицины. – М.: Медиа Сфера, 1998. – 352 с.
 27. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення, санітарно-епідемічну ситуацію та результати діяльності системи охорони здоров'я України. 2016 рік / МОЗ України, ДУ «УІСД МОЗ України». – Київ, 2017. – 516 с.
 28. Экономика здравоохранения / И.М. Шейман, С.В. Шишкин, М.Г. Колосницина. - Высшая школа Экономики, 2009. – 480 с.
 29. Экономика здравоохранения: учебник. – Винниця: Новая Книга, 2010. – 144 с.
- Grytsiuk M., Chornenka Zh., Viduchak A. Public Health Organization in Health Care Institution. – Chernivtsi, 2019. – 136p.

19.3 Інформаційні ресурси

- . Всесвітня організація охорони здоров'я www.who.int
- Европейская база данных «Здоровье для всех» www.euro.who.int/ru/home
- Кохрейнівський центр доказової медицини www.cebm.net
- Кохрейнівська бібліотека www.cochrane.org
- Національна медична бібліотека США – MEDLINE www.ncbi.nlm.nih.gov/PubMed
- Канадський центр доказів в охороні здоров'я www.cche.net
- Центр контролю та профілактики захворювань www.cdc.gov
- Центр громадського здоров'я МОЗ України www.phc.org.ua
- Українська база медико-статистичної інформації «Здоров'я для всіх»:
<http://medstat.gov.ua/ukr/news.html?id=203>
- Журнал British Medical Journal www.bmj.com
- Журнал Evidence-Based Medicine www.evidence-basedmedicine.com

20. УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

1. доц. Чорненька Ж.А.
2. доц. Навчук І.В.